

הלכות עירובין שעט"שפ

תשצו

שעט" דין הצירות ובתים ביניהם וכו' כ' סעיפים:

א ב' הצרות וג' בתים ביניהם פתוחים זו לזו ורוצין בולן לערב יחד הרי בן הצד זו בא דרך בית הפתוח לחצרו ונתן עירובו בבית האמצעי ועושה את בית הפתוח לחצרו כבית שער לחצרו לעבור דרך עליו להאמצעי וכן בן הצד האחרת בא דרך בית הפתוח לה ונתן עירובו בהאמצעי ועושה את בית הפתוח לחצרו כבית שער לחצרו ואין אחד מג' בתים אלו צריך ליתן פת לעירוב כי שנים הסמוכים לחצרות הם כבית שער ובית שער אינו אוסר^ג והאמצעי הוא בית שמניחים בו את העירוב ואינו צריך ליתן את הפת^ד ויש אומרים^ה שאפילו נתנו עירוב באחד מבתים הסמוכים לחצרות או אפילו באחד מבתי החצרות עצמן אין ג' בתים אלו צריכים ליתן פת לפי שנעשו כולם כבית שער לאותה חצר המולכת עירובה דרך עליהם לחצר האחרת:

ב ב' הצרות וב' בתים ביניהם^ו ולא עירבו יחד אלא כל אחת לעצמה וכל חצר לא נתנה עירובה בבית הפתוח לה אלא עשאתו בית שער ובא דרך בית שאצלו ונתן עירובה בבית הסמוך לחצר האחרת^ז וכן עשה בן הצד השניה שגם הוא הניח עירובו בבית הסמוך לחצר האחרת לא קנו עירוב שכל אחד הניח עירובו בבית שער של חצר אחרת ואינו עירוב כמו שנתבאר בסיומן שס"ו:

שפ דיני ביטול רשות וכו' ז' סעיפים:

א אחד מבני החצר ששכח ולא עירב עמהם^א אוסר עליהם מה תקנתם^ב ביטל להם רשות שיש לו בחצר שיאמר רשותי מבוטלת לכם או רשותי קנויה לכם ואין צריך לקנות בקנין סודר^ג ויכול לבטל משהחשך^ד ואף ע"פ שאין קונין קנין בשבת^ה מכל מקום כאן אין צריך שיקנו הם רשותו אלא שהוא יסלק עצמו מרשותו וממילא אין מי שיאסר עליהם ולסלק עצמו מרשותו מותר אף בשבת^ו.

ואם דר עם ד' או ה' צריך לבטל לכל אחד ואחד^ז שיאמר רשותי מבוטלת לכולכם^ח ולא די שיוכחל לאחד מהם אע"פ שזה שמכחל לו כבר עירב עם השאר^ט ואם לא עשה כן אף למו שביטל לו אוסר^י ויש אומרים^{יא} שלא די שיאמר רשותי מבוטלת לכולכם אלא צריך שיפרש ויאמר מבוטלת לך ולענין הלכה ברברי סופרים הלך אחד המקל^{יב}:

ב אם ביטל להם רשותו סתם^{יג} לא ביטל אלא רשות שיש לו בחצר לפיכך הם מותרים

ה כדלעיל ס' שו ס"ד וש"י ואף מתנה אמור כדלעיל שם סמ"ז. ולצורך מנחה ראה לקמן ס' תמר ס"ב וק"א ס"ק ב. ס' תמר סמ"ז. וראה הע"כ תרכב ע' 54.
ו נודא ע, א. לבוש ס"א. וראה לעיל ס' שע סוף ס"ב.
ז מ"א ס"ק א. וראה לקמן ס' תמר ק"א ס"ק ב לענין ביטול הבין בשבת. וראה מ"מ ג' ע"ג.
ח ובה ע, א. כו, ב. כחכמים. מור וש"ע שם.
ט מור. מ"מ פ"ב ה"ב ממשמעות רש"י כו, ב. דיעה הב' בש"ע שם.
י רש"י שם ד"ה הג' לא נצרכה.
יא ד"ח שם. מ"א ס"ק ב.
יב משמעות רמב"ם שם. דיעה הא' בש"ע שם. מ"ז ס"ק א.
יג אליה וזוטא ס"ק א כרוב הפוסקים.
יד מור וש"ע ס"א. ע' אליה וזוטא ס"ק ב - דהיינו שלא הוכר חצר רק רשותו. סתם.

א רב נתמן אמר רבה רב אבה אמר רב שם ע"ה, ב. מור וש"ע ס"א.
ב כדלעיל ס' שע ס"א.
ג רש"י שם ד"ה זה בא.
ד תוס' ע, רע"א ד"ה אמצעי. מ"א ס"ק א.
ה נודא שם ע, א בעיא ראוישפא. מור וש"ע ס"ב.
ו רש"י שם ד"ה שתי הצירות. מור וש"ע שם.
ז מק"ה.
סיומן שפ
א ותוס' טס, ב. מור וש"ע ס"א.
ב עבודת הפרש שני ד ריש ס"ז. מור וש"ע שם.
ג בריתא שם. רש"י שם ד"ה כיצר וד"ה רשותי וד"ה לכות. מור וש"ע שם.
ד ממשנה שם כ"ה.

להוציא מבתיהם לחצר וגם הוא ¹⁰ לפי שהוא נעשה אצלם כאורה בעלמא ¹¹ אבל אסורים להוציא מביתו לחצר וכן להכניס ¹² שהרי ביתו הוא מיוחד לו והחצר להם והרי זה מוציא מרשות לרשות ¹³ ואפילו הוא ¹⁴ שבתו שלו וגם בחצר הוא כאורה אצלם אעפ"כ אסור לו להוציא מביתו לחצר (וכן להכניס ¹⁵) לפי שאין אומרים שהוא כאורה אצלם אלא לענין תשמיש מבתיהם לחצר אבל תשמיש שמביתו או לביתו אין לומר שהוא אורה ¹⁶ ויש אומרים ¹⁷ שצריך להענין ביתו כדרי שלא יבא להוציא באיסור ולא יפתחנו אלא כשרוצה לצאת ולבא וינעולנו מיד אחר צאתו ובואו והמיקל לא הפסיד ¹⁸ כי יש לו על מי לסמוך ¹⁹:

ג אם ביטל להם גם רשות ביתו מותרים גם בביתו להוציא ממנו לחצר וכן להכניס כמו בבתיהם ²⁰ וגם הוא מותר בביתו כמו בבתיהם ²¹ לפי שנעשה אורה גמור אצלם ²² כיון שלא נשאר לו שום רשות שלא ביטלה להם רק שיהיה שלא יוציא מביתו לחצר ²³ קודם שיוציאו [הם] מבתיהם לחצר כדרי שיחזיקו הם בחצר תחלה ²⁴ ולא יכניס מחצר לביתו ²⁵ קודם שיוכניסו הם מחצר לביתו כמו שיחבאר בס"י שפ"א ²⁶:

ד אם אינו רוצה לכמל להם רשותו אלא להשכירו יש אומרים ²⁷ ששכירות מועלת בישראל כמו שמועלת בכנכי לפי שהשכירות אינה גרוע מהביטול שהיא מתנה בתנא ויש אומרים ²⁸ שלא תיקנו שכירות אלא בכנכי שאין ביטולו מועיל אבל לא בישראל ולענין הלכה כדברי סופרים הלך אחר המיקל ²⁹:

ה אם בני החצר שעירבו מבטלן רשותם לאחד שלא עירב עמהם הוא מותר ³⁰ להוציא מביתו לחצר ³¹ ולא מבתיהם ³² אלא א"כ ביטלו לו בפירוש גם רשות בתיהם ³³.

והם אסורים ³⁴ אפילו מביתו לחצר ואע"פ שרשות אחד הן לאחר שבטלוהו לו מ"מ כיון שהחצר זו היתה שלהם א"כ כשהזוירין ומוציאים לתוכה הרי זה כאילו הזוירים בהם ורוצים לזכות בה ³⁵ שאין לומר שהם משתמשים בה כאורחים בעלמא לפי שהרבים לגבי

- טו** בחשונה שם ספ"ג, ב. מור וש"ע שם.
טז גרמא שם. מור וש"ע שם, וכדלעיל ס"י שקא ס"י שאינו אסור.
יז משנה שם. מור וש"ע שם.
יח רש"י במשנה שם ד"ה בירג. וברף כו, ספ"א. רשב"א במשנה שם ד"ה אנשי חצר. בית מאור ס"א.
יט משנה שם. מור וש"ע שם.
כ חתונה שם. נתי"מ ס"י שפ"א ס"ק א (וצ"ע ראה מחצית השקל שם שהוא ס"ס כמ"א שם).
כא רבנו יהונתן במשנה שם ד"ה אנשי חצר. למוש ס"א. מ"א ס"ק ג.
כב רש"י ע"פ ב. ד"ה ואיבעית. דא"ש פ"ו ס"ג. מור ויריעה ה"ב בשב"ע שם.
כג אלה וזמא ס"ק ה. ר"מ בשרי"ט שם.
כד תוס' ע"פ ב. ד"ה איבעית. ומשמעות סו"ג הל' עירובין (רמב"ן, ג) ד"ה שנינו במקד הרר. סו"ח ס"י רפב. רמב"ם פ"ב הל"א. והרב דבינו יהונתן במשנה שם.
כה אביי כו, ב. מור וש"ע ס"ב.
כו גרמא פ"ב הל"א. סו"ג שם. סו"ח שם. ש"ע שם.
כז רש"י כו, א. ד"ה אנשי חצר. רמב"ם וסמ"ק וסמ"ק שם. ב"י ד"ה מורה ראה. למוש ס"ב.
כח כרי אליהו במשנה כו, א. פרי"ש כו, א. ד"ה אנשי חצר (דברי הוא אף לכתובים כשביטל רשות ביתו).
כט ב"י שם. מ"א ס"ק ה. וכ"ה בגרמא דף [כו] שם. וסבירא ליה רמתי' ודעת' מיירי קודם שהחזיק [לקמן

ס"י שפ"א ס"ה בשו"ג).
 ל רבי אליעזר במשנה שם. רש"י שם. תוס' סה, ב ד"ה והוציא. מ"א ס"י שפ"א ס"ק א (לגיוסת ופירוש מחצית השקל שם ותוספת שבת שם ס"ק ב).
לא סעף א.
לב דא"ש פ"ו ס"ג. מור ויריעה ה"א בשב"ע ס"ג. וראה גם לקמן ס"י שפ"ב ס"ג.
לג פסקי עירובין למהר"ם מרומבורג ס"י קנ. מרדכי רמז תקנ"ג. ב"י ד"ה ונ"ש ואם אינו רוצה, ממשמעות הרמב"ם פ"ב הל"א, ורש"י ס"א, ב. ד"ה ע"ד שלא יוציא. דיעה ה"ב בשב"ע שם.
לד ח"א (דאפשר גם מר"ם ויהי בחול המועד). וענין שבת צ"ע (אם אסור בישראל ממעט קנין בשבת). נ"י תוס' דף [טו], א. ד"ה יפה ה"ב (המעט שהתירו שכירות בכנכי). וחק יעקב פי' תמ"ד] ס"ק ה (דאפשר ממעט זה מותר אף במירה). ונחת שכתבתיו שם ס"י תמ"ב סעף טו (להתיר רק כמתנה, שמתנה במקום מצוה), וב"י ש"ב סעף ה (המעט ששכירות זו רומה למתנה ולא למכירה).
לה בחשונה שם ספ"ג, ב. מור וש"ע ס"ב.
לו רש"י שם ד"ה אורה מותר. מור וש"ע שם.
לז רבנו יהונתן בגמרא שם ד"ה תנו לו רשותם.
לח רמ"א ס"ה. ב"י ד"ה כתב הרב רבנו יהונתן.
לט משנה שם. מור וש"ע שם.
מ רש"י שם ד"ה הן אמרין. מור וש"ע שם.
מא רש"י בגמרא שם ד"ה הן אמרין. מ"א ס"ק ג. וראה

הלכות עירובין שפ"א תשצט

יחיד אינן דומין כאורחים אצלו¹⁰⁰ ואפילו אם כבר החזיק הוא בחצר¹⁰¹ אין זה מועיל שלא יוכלו הרבים לחזור בהם.

אבל מותרים להכניס מחצר לביתו¹⁰² לפי שאין נראה חזרה אלא כשמכניסים לרשות שלהם שביטולו הדדינו לחצר אבל כשמוציאים מרשות זו ומכניסים לרשות אחרת אין זו נראית חזרה.

אבל אסורים להכניס מחצר לבתיהם אפילו אם ביטלו לו גם רשות בתיהם שנעשה הכל רשות אחד שלו מ"מ כיון שהם אינן כאורחים לגבי היחיד א"כ כשמכניסים לבתיהם הרי זה כאלו תורים וזוכים בבתיהם ואין צורך לומר שאסורים להוציא מבתיהם לחצר אפילו ביטלו גם הם רשות בתיהם¹⁰³ כמו שאסורים להוציא אפילו מכותו ממש לחצר:

ז וכן אם היו שנים לכד דרים בחצר ולא עירבו וביטל אחד מהם להבירו דינו כרבים לגבי יחיד שאף היחיד אינו נעשה אורח לגבי יחיד אלא לגבי רבים ואין רבים פתוחים משנים וכן רבים שלא עירבו שביטלו רשותם לרבים שעירבו אינם נעשים אורחים אצלם ודינם כרבים לגבי יחיד¹⁰⁴:

ז רבים שלא עירבו יכולים לבטל רשותם¹⁰⁵ בין ליחיד שלא עירב בין לרבים שעירבו ביניהם¹⁰⁶ ובלבד שכל אחד מהמבטלים יבטל לכל אחד מהם כמו שנתבאר למעלה¹⁰⁷ ביחיד המבטל אבל לרבים שלא עירבו אפילו לשנים שלא עירבו אין מבטלין להם¹⁰⁸ בין שהמבטלים הם רבים שעירבו בין שהוא יחיד שלא עירב שהרי אף לאחר שובטלו להם הם שנים ואחד אוסר על הבירו¹⁰⁹.

ואפילו אם חזר האחד וביטל להבירו אינו מועיל כלום¹¹⁰ שכיון שבשעה שביטלו הראשונים החצר לוח החזור ומבטל לא היה לו או בה זכות של היתר מטלטל מפני שאסורים זה על זה א"כ ביטול זה לא הועיל כלום וכשהחזר ומבטל לוח אינו יכול לבטל רשות שלהם שהרי א"כ זכו בה¹¹¹ ואפילו כשביטלו לו הראשונים אמרו לו אנו מבטלים לך על מנת שתחזור ותבטל להבירו שנתנו להם רשות לבטל לו אינו מועיל כלום¹¹² שכיון שלא זכה בחלק שביטלו לו בענין שיוכל לטלטל בחצר אינו יכול להקנות להבירו¹¹³:

שפ"א דיני המבטל רשותו ועבר והוציא וכו' ז' סעיפים:

א המבטל רשותו ועבר והוציא א"כ מכיתו לחצר בשוגג אינו אוסר במזיד אוסר¹¹⁴

מח ברייתא ע"א, א. מור וש"ע שם.
מט סעיף א.
נ משנה שם. מור וש"ע שם.
נא מור וש"ע שם.
נב נגמרא ט"ז, ב.
נג הש"י שם ד"ה קמ"ל. ט"ז ס"ק ד.
נד נגמרא ע"א, א. מור וש"ע שם.
נה רש"י שם ד"ה לא צריכא. ט"ז שם. מ"א ס"ק פ.

לקמן ס"ה שפ"א ס"ה, יחיד המבטל רשות חצרו (ולא ביתו) לרבים יכול להוציא מבתיהם לחצר (אפילו קודם שהחזיקו).
מב נגמרא שם. מור וש"ע שם.
מג משננות הדב רבינו יהונתן שם (ראה ענין אלמנטים ס"ק פ ד"ה ומה מ"ל למאר). מ"א שם. וז"ה ברשב"א שם ד"ה מתני' שלו אמור.
מד מ"א שם. וכ"ח בס"י שפ"א ס"ד. לקמן שם ס"ד תשי"ג. ע"י שם בתוס' ס"ה, א ד"ה א"כ.
מה נהר שלום ס"ק ה לגרסת הגור שלפנינו. ענין אלמנטים שם.
מו רשב"א בעבודת הקדוש שער ד ס"ג. ח"מ פ"ב ה"ג. שריע ס"ה.
מז משנה שם ס"ב, ב. מור וש"ע ס"ה.

סימן שפ"א

א כרלקמן בסמך שלכתחלה אמור. וראה משנה ברורה שעה"פ ס"ק א.
ב תשנה ט"ז, ב. כרבי יהודה. מור וש"ע ס"ה.